

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 59/2024 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Katri Törnroth, oikeusministeriö
- konkurssiylitarkastaja Henri Isoahde, konkurssiasiamiehen toimisto
- johtava lakimies Antti Laitila, Finanssiala ry
- asianajaja Petra Uusitalo, Suomen Asianajajaliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Taloushallintoliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan, että konkurssiasiamiehen ja siten pesänhoitajan tiedonsaantioikeutta velallisen taloudellista asemaa koskevista tiedoista täsmennettäisiin. Konkurssiasiamiehen käytännössä määrätä velallisen kirjanpidon loppuun saattamisesta sekä julkisselvitykseen liittyvien kustannusten takaisinperinnästä otettaisiin selvyyden vuoksi säännökset lakiin. Lisäksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain asetuksenantovaltuutta ehdotetaan tarkennettavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2024.

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2024 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Konkurssipesän pesänhoitajan tehtävänä on konkurssilain (120/2004) mukaan selvittää konkurssivelallisen taloudellinen asema ja konkurssia edeltävä toiminta. Pesänhoitajan on myös tarvittaessa tehtävä rikosepäilystä ilmoitus poliisille. Jos velallisen kirjanpitoaineisto on muun kuin velallisen hallussa, se on luovutettava konkurssipesälle, jonka on korvattava aineiston toimittamisesta aiheutuvat kustannukset.

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää konkurssiasiamiehen ja siten pesänhoitajan tiedonsaantia velallisen taloudellisesta asemasta erityisesti varattomissa ja vähävaraisissa konkurssipesissä, joissa erilaiset palvelumaksut käytännössä heikentävät pesänhoitajien mahdollisuuksia selvittää velallisten taloudellista asemaa ja konkurssia edeltävää toimintaa. Sen varmistamiseksi, että pesänhoitajat kaikissa tapauksissa saavat kirjanpitoaineiston viipymättä, esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi konkurssiasiamiehen ja siten pesänhoitajan tiedonsaantioikeutta velallisen taloudellista asemaa koskevista tiedoista. Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettua lakia (109/1995) ehdotetaan myös muutoin päivitettäväksi käytännön valvontatyössä havaittujen tarpeiden pohjalta. Lakiin ehdotetaan muun muassa lisättäväksi säännökset kirjanpidon loppuun saattamisesta erityistarkastusta kevyempänä valvontatoimenpiteenä.

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja vähäisin muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

4 §. Voimassa olevan pykälän *2 momentin* mukaan konkurssiasiamiehellä on salassapitosäännösten estämättä samanlainen oikeus kuin velallisella tai konkurssipesällä saada velallisen tai konkurssipesän toimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä tiedot velallisen tai konkurssipesän pankkitileistä ja maksuliikenteestä sekä rahoitusta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista. Momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä tarkoitettut tiedot on konkurssiasiamiehen pyynnöstä annettava myös suoraan konkurssipesälle. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan täsmennyksellä ei muuteta sitä, mitä velallisen tai konkurssipesän toimintaa ja taloudellista asemaa koskevilla tiedoilla tarkoitetaan (ks. HE, s. 9).

Säännöstä sovellettaessa tiedot on annettava maksutta. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että säännös koskee taloudellisen tiedon antamista maksutta, ei kirjanpidon loppuun saattamista. Konkurssilain nojalla pesänhoitajan on huolehdittava siitä, että velallisen kirjanpito tehdään konkurssin alkamiseen saakka pois lukien säännöksessä kuvatut, esimerkiksi kirjanpidon puutteellisuuden tai pesän vähävaraisuuteen liittyvät tilanteet (9 luvun 3 §:n 1 mom.). Säännös ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kirjanpitoyritysten tulisi laatia kirjanpito loppuun veloituksetta, vaan konkurssilain nojalla konkurssipesä vastaa tällaisesta velasta.

15 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 b §, jossa säädetään julkisselvityksen kustannusten takaisinperinnästä, kun konkurssipesään kertyy riittävästi varoja. Valiokunta ehdottaa, että pykälän *1 momentin* ensimmäisen virkkeen alusta poistetaan sanat "julkisselvityksessä oleva",

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2024 vp

jotta se koskee myös sellaisia tapauksia, joissa julkisselvityksestä palataan velkojahallintoon ja takaisinperintä tulee suoritettavaksi vasta hallinnon palautuksen jälkeen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 59/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain (109/1995) 4 §:n 2 momentti sekä 5 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on 5 § osaksi laissa 123/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 15 b § seuraavasti:

4 §

Konkurssiasiamiehellä on salassapitosäännösten estämättä samanlainen oikeus kuin velallisella tai konkurssipesällä saada velallisen tai konkurssipesän toimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä tiedot velallisen tai konkurssipesän pankkitileistä ja maksuliikenteestä sekä rahoitusta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista. Tiedot on annettava maksutta ja viipymättä konkurssiasiamiehelle ja konkurssiasiamiehen pyynnöstä konkurssipesälle.

5 §

Konkurssiasiamies voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan suorittamaan velallisen tai konkurssipesän hallinnon, tilien ja toiminnan erityistarkastuksen. Tarkastajilla on 4 §:n 1 momentissa säädetyn mukaiset oikeudet. Konkurssiasiamies voi vastaavasti määrätä velallisen kirjanpidon loppuun saattamisesta ja tilinpäätöksen laatimisesta konkurssin alkamiseen saakka.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet maksetaan valtion varoista. Pesänhoitajan on toimitettava konkurssiasiamiehelle selvitys toimenpiteistä, joihin konkurssipesä on tarkastuksen perusteella ryhtynyt, sekä varoista, jotka toimenpiteiden vuoksi ovat kertyneet konkurssipesään. Jos 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ovat olleet konkurssipesän kannalta tarpeellisia, konkurssipesä on konkurssiasiamiehen vaatimuksesta velvollinen maksamaan valtiolle niistä aiheutuneet kustannukset kokonaan tai osaksi. Maksuvelvollisuus voidaan määrätä alkavaksi vasta siitä, kun konkurssipesään kertyy riittävästi varoja maksun suorittamiseksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2024 vp

Konkurssipesä voi saattaa maksuvelvollisuuttaan koskevan asian konkurssi-asiassa toimivaltaisen tuomioistuimen ratkaistavaksi 30 päivän kuluessa konkurssi-asiameiehen päätöksestä tiedon saatuaan. Tuomioistuin voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi.

15 b §

~~Julkisselvityksessä oleva~~ Konkurssipesä on konkurssi-asiameiehen vaatimuksesta velvollinen maksamaan valtiolle julkisselvityksestä aiheutuneet konkurssimenettelyn kustannukset kokonaan tai osaksi. Maksuvelvollisuus voidaan määrätä alkavaksi vasta siitä, kun konkurssipesään kertyy riittävästi varoja maksun suorittamiseksi.

Konkurssipesä voi saattaa 1 momentissa tarkoitettua maksuvelvollisuuttaan koskevan asian konkurssi-asiassa toimivaltaisen tuomioistuimen ratkaistavaksi 30 päivän kuluessa konkurssi-asiameiehen päätöksestä tiedon saatuaan. Tuomioistuin voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi.

17 §

Tarkemmat säännökset konkurssi-asiameiehen ja hänen toimistonsa tehtävien järjestämisestä sekä säännökset konkurssi-asiain neuvottelukunnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 18.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Aleksi Jänntti kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Markku Siponen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila